

Ang Siaton Ruins

Mag-uuma gisikop, paltik nasakmit

Gisikop sa Siaton PNP si Genaro Palitoc Rado, 48 anyos, mag-uuma nga taga Casalaan, Siaton. Nakuha gikan kaniya ang usa ka hinimo o paltik nga kalibre 22 nga magnum revolver nga may sulod nga tulo ka buhing bala. Matud sa taho sa polis, nahibalo si Rado kon unsa ug nganong gisikop siya. Mipagula og *search warrant* si Huwes Gerardo A Paguio Jr sa buhatan sa *executive judge*, Regional Trial Court (RTC) sa Dumaguete City.

Matud ni James Palitoc Rado, igsuon ni Genaro, “Wala jud ko nakadungog og mga istorya nga naay nakaaway ang akong bro. Kon bisyo pod ang hisgotan, wala pod koy nabantayan nga naa siyay bisyo. Kon moinom man galing, usa ka baso daghan na na... never jud ko nakita sa akong igsoon nga nahubog. Siguro ang rason kon ngano natintal siya sa pagbaton anang pusil tungod lang pod siguro sa sitwasyon karon sa atong panahon. So sa nagsumbong ngadto sa pulis...nganong ako ra

Ordinansa batok droga gipanday

Ang Sangguniang Bayan (SB) mipanday sa usa ka ordinansa bahin sa pagbatok sa ilegal nga droga nga padayun nga mihasi karon bisan asa. Ang ordinansa nga gitawag og “*An Ordinance Promoting a Drug-Free Workplace in the Municipality of Siaton*” gipasa kini ni Kag. Miguel L. Dungog sa ikatulong pagtuki sa iyang kauban sa konseho niadtong Oktubre 3, 2016.

Kining maong gitanyag nga ordinansa naglangkub

kabahin sa mga empleyado sa munisipyo, diin aduna’y himuong *drug-test* o *urine test* o pagsusi labot sa droga diha sa lawas sa usa ka tawo kung ang usa ka empleyado nag gamit ba sa ginadiling droga o wala.

Usa sa mga suhistiyon ni Bise Mayor Bingbing Arbolado nga kung dili makatuman sa mando pagpa *drug test* tangtangan ang empleyado sa iyang pagserbisyo. “Gani dili na mahadlok ang *addict* nga mawad’an og bonus

panahon sa pasko, kung ang bonus ra ang basihan sa silot,” sugyot ni Kag. William Kirit.

Matud ni Kag. Miguel Dungog nga ang Drug-Free Workplace Committee ang mohukum kung unsa ang ilang *disciplinary action* para sa iyang kalapasan sa pagsumiter sa drug test pag’usisa sa buhatan sa Rural Health Unit (RHU). Ang komitiba maghimo usab og *guidelines* nga may kalambigitan sa pagpatuman **padayon sa panid 4**

mang igsoon ang imong nakita?”

Matud ni SPO2 Rowino B. Bayuna, “Ang opisina

sa 18RCIDG, nakadawat og report kon alegasyon batok sa usa ka armadong tawo gikan sa ‘concerned citizens’ hinungdan nga kami nag-*surveillance* og usa ka simana aron pamatud-an ang maong alegasyon. Dayon mi-*request* kami og *firearm verification* didto sa Firearm Explosive Office sa Camp Crame, Quezon City. Napamatud-an didto nga si Rado dili rehistrado nga adunay pusil. Mao nga maoy among gibasihan pag-apply og *search warrant* sa Office of Executive Judge,

Dgte.”

Ang midakop ni Rado gipangulohan ni PCI Ray V. Cuanico, Tm Ldr/Asst. Regional Chief, kauban ni SPO2 Rowino B Bayuna, SPO1 Leandro A. Ador & PO3 Arlan A. De Pedro. Human sa pagsikop gidala si Rado sa estasyon sa polis sa Siaton alang sa pag-*blotter* lakip ang mga nakumpiska nga pusil ug bala. Gidala siya dayon didto sa opisina sa NORCIDGE, Dumaguete City.

Matud ni Hepe sa Siaton **padayon sa panid 4**

EDITORIAL

Iligal nga Droga

Ang gitawag nga *drug menace* o problema sa iligal nga droga mikuyanap na bisan asa. Daghang mga panghitabo ang resulta tungod sa paggamit niini.

Datus sa Dangerous Drugs Board nagpakita nga adunay 1.3 milyones ka mga Pilipino ang naggamit sa iligal nga droga diin kasaagaran nga gigamit mao ang marijuana, shabu og kanang simhoton o *inhalants* sama sa *rubber cement*.

Mokabat na usab sa halos 3 mil ka mga tawo ang namatay tungod sa giingon nga *drug-related killings* o patay tungod sa ilegal na droga sa tibook nasud.

Aduna say natala nga mga misurender sa kapolisan subay sa Operation Tokhang. Boluntaryo kini sila nga niadto sa kwerpo sa kapolisan aron itahan ang ilang kaugalingon agig pag-angkon nga sila naggamit sa ilegal nga droga.

Dinhi sa Siaton, adunay mga misurender diin sa pagkakaran gitawag sila og mga Volunteers of Peace and Change ug gipailalum karon sa libreng pahiuli o *rehabilitation*.

Sumala sa tala sa kapulisan sa Siaton adunay duol 600 ka mga misurender nga nagbaligya ug naggamit sa iligal nga droga.

Makalilisang kaayo nga palandungon nga kini ang gidangatan karon sa nasud og bisan na dinhi sa Siaton.

Ang gipanday karon nga ordinansa nga gitawag og “An Ordinance Promoting a Drug-Free Workplace in the Municipality of Siaton” haum og naa sa tukmang panahon. Kini subay sa situwasyon karon sa lungsod labot sa problema sa iligal nga droga.

Bisan tuod kun limitado lamang kini sa mga empleyado sa lokal nga kagamhanan, apan dako kini og ikatabang sa solusyon sa problema. Kini kay mamahimo mang modelo ang mga empleyado sa maayong binuhatan hinungdan nga mokaylap kini og suhiron sa ubang lumolupyoy sa lungsod.

Hinaut nga mapasarna ang maong ordinansa ug mapatuman gilayon sa dili pa ulahi ang tanan.

Mang-unsang man unya ang kumpay kun patay na ang kabayo.

Bukhad

Susan Monte de Ramos-Soldwisch

Senior Citizen

Pahalipay sa mga katigulangan! Ang nasod nagasaug, nagapahinundom nga dako ang nahimo nila (nato, kay usa man ako sa mga tigulang) alang sa atoang pagkaingon isip tawo ug isip lungsuranong Pilipinhon.

Atong hisgotan ang “mental health” o kaayo sa alimpatakan ug kalag sa mga senyors. Sayon baya kitang taptan og *depression*. Usa kini ka sakit nga dulot hangtod kalag. Ang mga ilhanan ini mao ang pagkunhod sa kadasig, paghinuktok, paghilak, walay lahay, di layhan mokaon (o kusog rang mokaon), di katulog (o sige rang katulog), walay umoy o siging kapoy, mawad-an og kalipay.

Dili hinuon tanan nato ma-*depress* ug kadtong magdepresyon, dili man usab sa tanang kinabuhi. Daghan ang mga rason kon ngano kitang magdepresyon. Binagsang managdaut, binagsang nagpangamatay ang atoang mga kauban. Sa kahiladman nagabakho ang atoang kalag: unsa pa man ang atoang padulngan? Ang kamatayon makaintap gayud! Bisan pa kon sa relihiyon, lig-on ang atoang pagsalig sa kinabuhing dayon, magsubo gihapon kita kay dili na nato matagamtam ang paghigugma sa atoang mga minahal sa kinabuhi. Dugangan pa sa kahadlok kon unsa man ang sangputanan nila kon wala ka na?

Ang pagretayr mismo ang unang magdala og kahubas: kay mawad-an kita og katungdanan, mawad-an usab kita og “self-esteem” o pagbili ug pagrespetar sa kaugalingon. Kon wala nay gatahod o gasunod kanimo, wala nay gabuhat sa imong gusto, wala nay gatuman sa imong sugo, unsa man ka? Kon wala nay mahimo nga resulta sa imong pagkaintelehente, pagkugi, pagpasunod, kinsa man ka? Kon si Manager de la Cruz ka o kon si Director John o Joanne ka sa una, kinsa na man ka karon? Kon sige na lang kang nagkamisin o nagdaster, unsa na man ka?

Mga kaanakan, kon isugon, saputon, maluyahon o masulob-on ang tigulang sa inyo, sabta siya. Dako kaayo ang kausaban sa amoang kinabuhi sa katigulangan. Samot pa kay nahibalo ang amoang alimpatakan ug kalag nga dili na mobalik ang amoang pagkabatan-on. Kamatayon lamang ang padulngan sa kagulangan.

Unsay inyohang mahimo? Ayaw sicing ipadaplin ang tigulang. Ayaw did-i sa iyang gustong buhaton, ubani lang. Palihoka taman sa maabot kay kinahanglang moabot ang dugo nga gadala og *oxygen* gikan sa atong gihanggab nga limpyong hangin ngadto sa kaunoran ug sa utok. Kon makaeksersays ang tigulang, mouswag ang iyahang kusog uban sa pagtubo sa iyahang lahay.

Kitang Lungsuranon

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
Contact +63 997-582-9338 www.KitangSiatanon.com
 TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publisher

Susan Monte de Ramos- Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita “Bing” Aguilar

Copy Editor

Mirzah V. Rodriguez

Tigbalita / Manunulat

Grace Arcellana
 Eugene Jamandron

Zephania Repollo
 Virginia Carriaga

Paila-ila

Calvin John Rodrigo Oftana

"I love basketball because it's a game of players gyud, usa ka buok bola ang ilugan sa pulo ka manunula sulod sa court. Challenging kaayo, ug nakat-unan nako nga dili para sa usa kon dili alang sa usa ka team ang maong dula ug kadaugan. Sa basketball, diha nimo makita ang love, perseverance, courage, teamwork, ug cooperation," matud ni Calvin John Oftana, Siatanon nga kampiyon sa, National Collegiate Athletic Association (NCAA), Philippines.

Si Calvin John, 20 anyos, 6'5" ang gitang-on, nga gipanganak sa siyudad sa Danao, Cebu. Ang iyang inahan si Vilma Oftana, taga Bonbonon, Siaton.

Nakahuman siya og elementarya sa Bonbonon ug sekundarya sa Carmel High School. Mitungha siyag duha ka tuig sa Asian College Dumaguete Campus sa kursong BSBA Major in Management. Karon nagtungha siya sa San Beda College Mendiola sa kursong BSBA major in Marketing Management.

Dugang niya, "Nagsugod kog dula og basketball third year high school pero nahanas ko 4th year na. Midula kog basketball tungod sa akong coach nga si Tamar Mora sa Bonbonon. He inspired me to play because daw of my potential and height advantage. Dayon midula ko sa provincial meet Team Siaton kauban si coach Kevin Kinilitan, ang star player sa Barangay I, hahaha.... Everytime mag-abot na mi ganahan ko pildihon sya and his team pero dili namo sila kaya so adto ko na-motivate kaayo kay ganahan jud ko na pildihon siya."

Mas miikag siya pagkugi sugod siya miapil sa Negros Oriental Team niadtong CVRAA.

Nagdula siya og duha ka tuig sa Asian College Lightnings Basketball Team uban ni Coach Michael Villahermosa. "Didto sugod na akong kahanas sa

Pabasa

Nagbasa sa *Kitang Lungsuranon* ang mga estudyante sa NORSU-Siaton: (gikan sa wala) Gemma C. Pungase, 19, taga Brgy. Inalad; Josephine K. Tindoc, 21, Brgy. Inalad; ug Faith Marie E. Magbato, Brgy. Sandulot, Siaton.

Si Pastor Efren Badon kauban ni Pastor Jonel Deposoy, Pastor Nilben Renacia, Pastor Marvin Flores ug pipila sa katawhansa lainlaing barangay sa Siaton nagkatigom alang sa usa ka pagtuon sa Bibliya. Kini himoon kada Huwebes sa alas 5:00 sa hapon sa balay ni Julia Badon dela Pena alang sa gustong makaila, makadungog, ug makabalo sa maayon pagtulun-an sa Amahang Makagagahum. Libre kini ug abli sa tanan.

basketball ug isip usa ka tinun-an ganahan ko mas molambo ug makahuman ug eskwela. Lisod kaayo ma-student athlete, magbalansi ug paggahin sa oras sa training ug klase. Pero tungod niana nagmalampuson ang tanan. Na-recruit ko sa San Beda Red Lion Basketball Team so opportunity kaayo kay eskolar unya dunay usa ka tuig ng libreng puy-anan," miingon siya.

"Ang akong masulti sa mga kabatan-onan

nga gustong mahimong maayong manunula mao nga magsige og hunahuna nga ikaw ang labing maayo sa tanang butang. Kahibalo ta nga naay daghang hagit apan ayaw gayud kadismaya. *Cheer up!* Duha ra ka butang ang himoon alang sa mga hagit, imong isipon nga kahuyangan o pagdasig. Sa katapusan, kon dili ka mosalig sa imong kaugalingon, walay mohimo ana alang nimo," sugyot niya.

Tubag Lungsuranon

Unsa'y imong ikasugyot nga pamaagi aron mapakgang ang mga krimen sa lungsod?

Istriktong pagpatuman sa mga balaod. -- *An Gie*

Una, suga sa kada dalan sa Siaton. Ikaduha, pagpatuman sa mga balaod labi na sa paglabay sa basura, pagpanigarilyo sa publikong dapit, paggahin og dapit diin makapanigarilyo, sugod sa eskwelahan ug sa barangay. Pagpahibalo nga gidili ang panigarilyo sa mga publikong dapit labi na sa dyip! -- *Ernie Candilada*

Hustong paglabay sa basura ug paglain (sa malata ug dili malata). Hustong pag-handle o pagkupot panahon sa paglabay didto sa bulutangan. Istriktong pagpatuman sa mga balaod. Ang Marpol Convention and Domestic Law nagdili sa paglabay sa kadaghang klase sa basura. Ang paglabag niini moresulta sa multa ug pagbilanggo. -- *Rat Seregnat*

Maglikay sa mga polesa nga malupigon. Bisan kon importante ang pagpatuman sa balaod, dili kini igo kon walay pagtan-aw sa kinaladmang hinungdan sa violence o kapintas. Akong isugyot ang pagpalambo sa mga kahanas ug sa mga pamatan-on ug pagpahimulos sa mga serbisyo sa komunidad. Maghimo og mga higayon sa pagtrabaho aron makakitag kwarta ug naay buluhaton. Pinaagi niini malikayan o makabsan ang mga krimen sama sa pangawat. -- *Jerome Macajelos*

Ordinansa... gikan sa panid 1

sa maong ordinansa.

Ang mga gihisgutan usa lamang sa mga pagdason sulod sa gitanyag nga ordinansa. Aduna pa'y tan'aw pag'usab nga himuon ang konseho sa dili pa kini aprobahan.

Malaumon gayod si Kag.Dungog nga mauyonan na ang iyang gitanyag nga ordinansa.

Mapasalamaton usab si Arbolado sa himsog nga pagtuki bahin sa posibleng unang ordinansa sugod sa ilang paglingkod.

Mag-uuma... gikan sa panid 1

Police Varie Villanobos, ang pagsupak sa RA 10591 giandam na sa pagpasaka og kaso batok kang Rado.

Ang maong operasyon ilalom sa Oplan Paglalansag

Omega, nahitabo niadtong 2016 didto sa Sitio Candugay, alas 7 sa buntag, Oktubre 4, Barangay Casalaan, Siaton.

Pulis Balita

Si PCR PNCO SPO2 B. Helariona C Villanueva ug Assistant Operation PO2 Jiff C Badon nakigpulong sa Cabangahan High School niadtong Oktubre 10, 2016. Kini ilalum sa PNP P.A.T.R.O.L PLAN 2030. Gihatagan og gibug-aton ni SPO2 Villanueva ang dakong kadaot ug ang hulga sa ilegal nga droga. Busa iyang gidasig ang mga naminaw sa pagpalambo sa ilang abilidad ug pagbuhat og mga maayo ug mabungahon nga kalihokan ug labaw sa tanan magbaton og lig-on ug matarong nga mithi.

Grace Travel and Services
Travel safety in His grace
AIRLINE TICKET AGENT
Philippine Airlines
CEBU PACIFIC

Grace Travel and Services
is again open to serve you. We offer domestic and international flights via Cebu Pacific and Philippine Airlines. For flight inquiries, pls contact 09366505649 or you can visit our office near Siaton Bus Terminal . We also sell cosmetics, beauty products at lower prices. Please do come and visit.
Office opens @ 9am- 5pm